

Χριστόφορος Χριστοφόρου-Ντανιέλα Σταματιάδη

Όταν η βάρκα δεν βούλιαζε.
Τεχνικές ενσυναίσθησης για το
ταξίδι του πρόσφυγα

Χριστόφορος Χριστοφόρου

Πώς μια μικρή
ιστορία 800
λέξεων μπορεί να
μάς βοηθήσει να
καταλάβουμε
καλύτερα τον
πρόσφυγα;

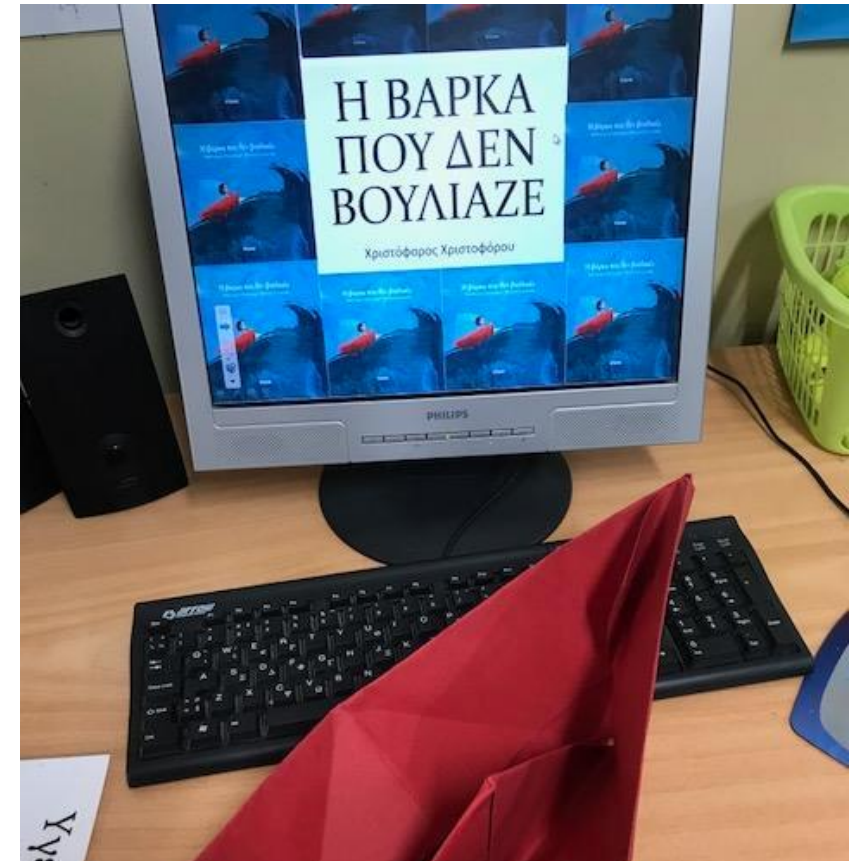

Λίγα λόγια για το παραμύθι: έκδοση Πάργα 2017. Είναι μικρή ιστορία. Περικλείει το ταξίδι του πρόσφυγα σε βάρκα μέσα σε 800 λέξεις. Είναι εξαντλημένο. Το δούλεψαν πολλοί εκπαιδευτικοί.

Η αρχή του παραμυθιού

- Εγώ και τα τρία αδέρφια μου, οι γονείς μου, πέντε γείτονές μου και 188 άλλα άτομα μαζευτήκαμε βράδυ σε μια μυστική πορεία. Ήμασταν ο ένας πίσω από τον άλλο και πηγαίναμε σιωπηλά προς το λιμάνι. Στο μικρό αδερφάκι μου απαγορευόταν να κλάψει. Το τύλιξαν με πολλές κουβέρτες για να μικρύνει ο ήχος σε περίπτωση που το έκανε. Μου είχε πει μια ιστορία η μαμά το προηγούμενο βράδυ ότι θα πάμε ένα μυστικό ταξίδι, σε μια βάρκα που δεν βουλιάζει, μια βάρκα μαγική, αλλά ότι θα ναι δύσκολο ταξίδι.
- -Γιατί θα 'ναι μαγική αυτή η βάρκα μαμά;
- -Γιατί θα μας πάρει σε μια χώρα ειρηνική και όμορφη, όπου θα παίζουμε άφοβα και θα ζούμε αγαπημένα.

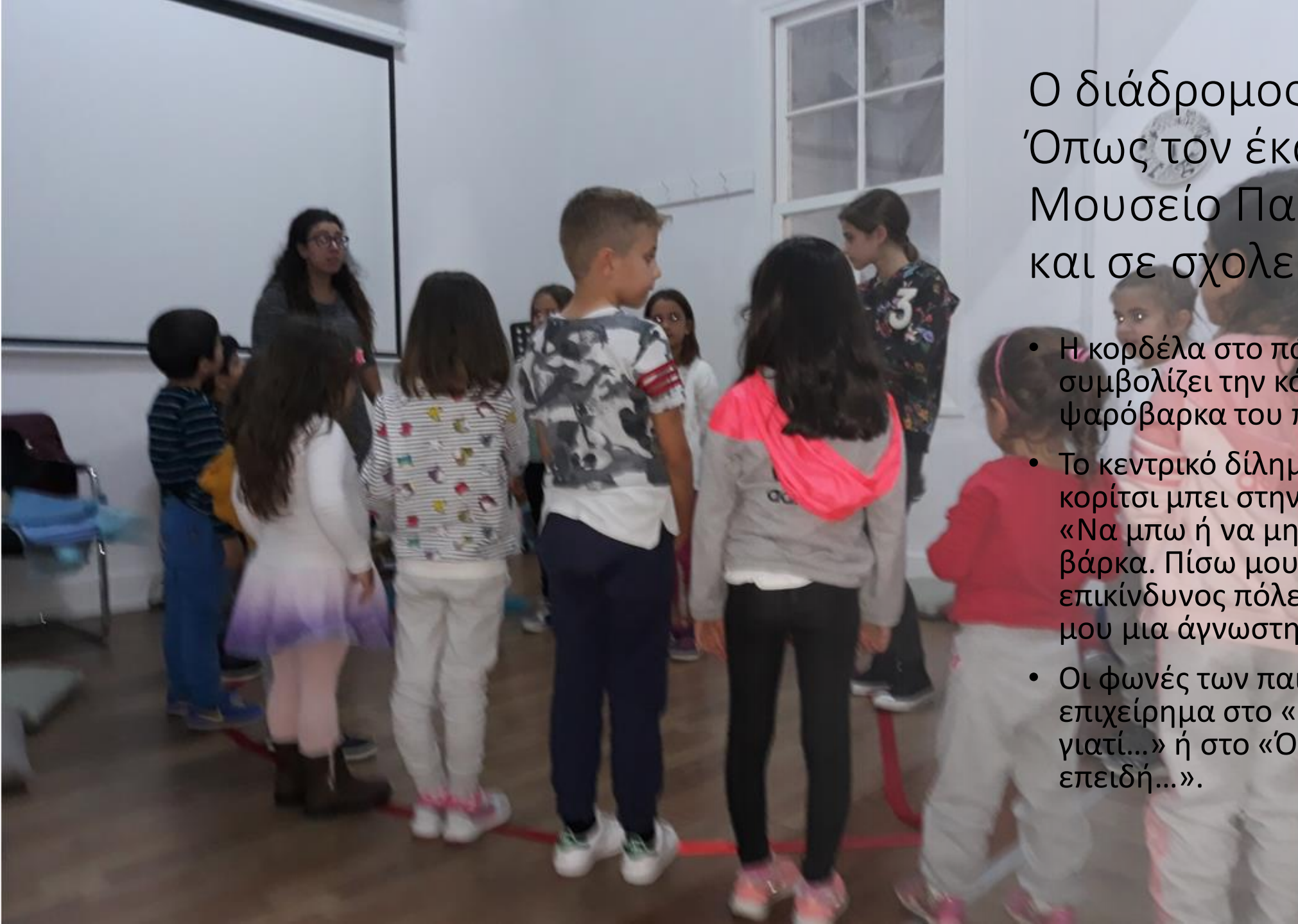

Σύνδεση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας – Παραδείγματα (1)

- Α' τάξη: Να εκτιμούν την αξία του σεβασμού στον εαυτό τους και στους άλλους
1.1 - Αξία σεβασμού ως στάση ζωής - Αυτοσεβασμός και πράξεις αυτοσεβασμού (π.χ. να είναι ειλικρινείς, να φροντίζουν τον εαυτό τους, προστασία του εαυτού τους – να μην θέτουν σε κίνδυνο τον εαυτό τους, κ.ά.
- Β' τάξη: Να αμφισβητούν στερεοτυπικές συμπεριφορές και να ενθαρρύνουν την ισότητα
2.3- Αποδόμηση στερεοτύπων που συναντώνται στα παραμύθια και στα ΜΜΕ, σε σχέση με το φύλο, την εμφάνιση, την κοινωνική τάξη, την ηλικία, το είδος του ζώου, κ.ά. Αξία ισότητας
- Γ' τάξη: Να εφαρμόζουν πρακτικές που προάγουν την ασφάλεια εντός και εκτός της σχολικής τους ζωής.
- Δ' τάξη: Να συσχετίζουν τα βασικά δικαιώματα των παιδιών με αξίες ζωής
1.4 - Αξίες ζωής (σεβασμός, ισότητα, αλληλεγγύη, υπευθυνότητα) - Εισηγήσεις για υλοποίηση δράσεων που προσφέρουν σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών.

Σύνδεση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας – Παραδείγματα (2)

- Ε' τάξη: Να αναλύουν τους παράγοντες που ενισχύουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση όλων των ατόμων και ομάδων 1.1 - Παράγοντες που ενισχύουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση όλων των ατόμων και ομάδων στο σχολείο και στην κοινότητα (π.χ. αποτελεσματικοί τρόποι επικοινωνίας, σεβασμός στη διαφορετικότητα, διαφύλαξη ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τήρηση κανονισμών και νόμων, μηδενική ανοχή σε περιστατικά βίας όπως ρατσισμός, εκφοβισμός και ενδοοικογενειακή βία, δομές/φορείς στήριξης παιδιών).
- Στ' τάξη: Να αναφέρουν τα πλεονεκτήματα που υπάρχουν σε μια φιλία 1.2 - Κριτήρια επιλογής φίλου και επιχειρηματολογία για τη στήριξη των κριτηρίων αυτών (κοινά ενδιαφέροντα, ηλικία, επικοινωνία, αλληλοκατανόηση προσωπικές ανάγκες του κάθε μαθητή, κ.ά.). 1.3 - Πλεονεκτήματα φιλίας: ασφάλεια, προστασία, αγάπη, κοινωνικοποίηση, ολοκλήρωση και ανάπτυξη προσωπικότητας, επικοινωνία, θετική επίδραση στο σώμα και στη ψυχή.

Ο διάδρομος σκέψης.
Όπως τον έκαναν στο
Μουσείο Παραμυθιού
και σε σχολεία.

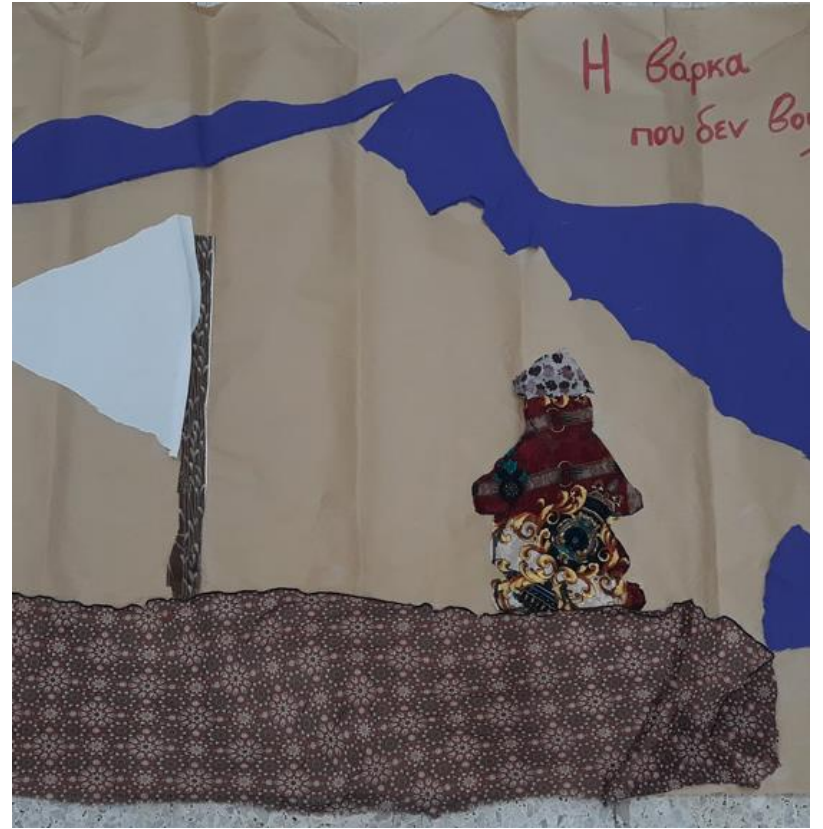
- Η κορδέλα στο πάτωμα συμβολίζει την κόκκινη ψαρόβάρκα του παραμυθιού.
- Το κεντρικό δίλημμα πριν το κορίτσι μπει στην βάρκα, είναι: «Να μπω ή να μην μπω στην βάρκα. Πίσω μου είναι ένας επικίνδυνος πόλεμος. Μπροστά μου μια άγνωστη θάλασσα».
- Οι φωνές των παιδιών δίνουν επιχείρημα στο «Ναι να μπεις, γιατί...» ή στο «Όχι να μην μπεις, επειδή...».

Δραματοποίηση της ιστορίας
με θεατρικό ή μουσικό τρόπο.
Ζωντάνεμα της αφήγησης.

- Στην σκηνή του θεάτρου με μια κόκκινη κορδέλα, μερικά μαξιλάρια, ένα μπλε σκούφο, μια κούκλα τυλιγμένη σε πολλές κουβέρτες, δυο καπέλα αστυνομικού και ό,τι άλλο κρίνετε απαραίτητο, μπορεί να αναβιώσει η ιστορία με επιπρόσθετους διαλόγους.
- Η Δήμητρα έκανε Μαύρο Θέατρο στο Νηπιαγωγείο.

Υφασματογραφία

Ημερίδα για τους πρόσφυγες στο Δημοτικό Σχολείο Κοφίνου

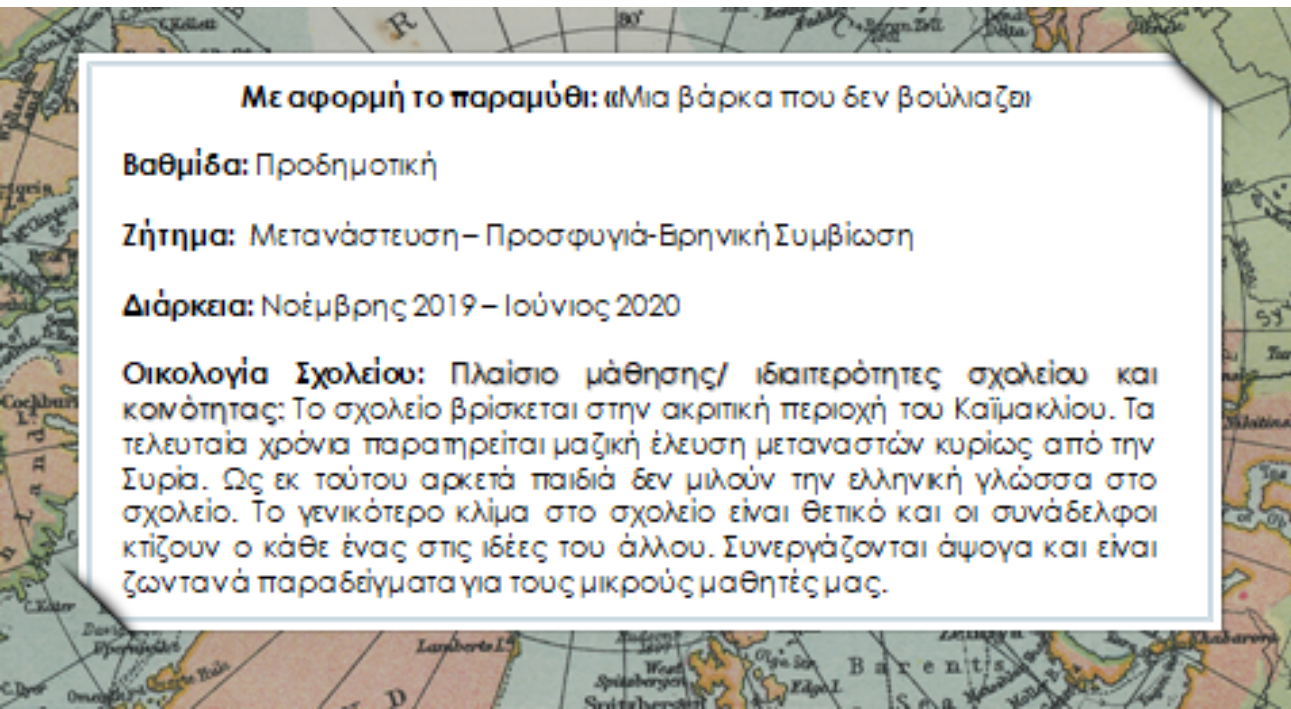
- [Ημερίδα σε σταθμούς:](#)
 1. [Τραγούδι για την ειρήνη](#)
 2. [Φιγούρα με συναισθήματα](#)
 3. [Δραματοποίηση](#)
 4. [Μηνύματα – ευχές σε βαρκούλες](#)
- <http://ivarkaroudenvouliaze.com/pdf/varka.pdf>
- <http://dim-kofinou-lar.schools.ac.cy/data/uploads/drastiriotes/varka.pdf>

Ημερίδα για την ειρήνη στο Καϊμακλί

- Όταν τα σχολεία θέτουν ομαδικούς στόχους, βασισμένους στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, ενεργοποιώντας ένα καλά σχεδιασμένο πλάνο εργασίας.
- Τρισδιάστατη κατασκευή της βάρκας με διαλόγους.

Με αφορμή το παραμύθι: «Μια βάρκα που δεν βούλιαζε»

Βαθμίδα: Προδημοτική

Ζήτημα: Μετανάστευση – Προσφυγιά – Ειρηνική Συμβίωση

Διάρκεια: Νοέμβριος 2019 – Ιούνιος 2020

Οικολογία Σχολείου: Πλαίσιο μάθησης/ ιδιαιτερότητες σχολείου και κοινότητας: Το σχολείο βρίσκεται στην ακριτική περιοχή του Καϊμακλίου. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μαζική έλευση μεταναστών κυρίως από την Συρία. Ως εκ τούτου αρκετά παιδιά δεν μιλούν την ελληνική γλώσσα στο σχολείο. Το γενικότερο κλίμα στο σχολείο είναι θετικό και οι συνάδελφοι κτίζουν ο κάθε ένας στις ιδέες του άλλου. Συνεργάζονται άψογα και είναι ζωντανά παραδείγματα για τους μικρούς μαθητές μας.

Το τραγούδι του βαρκάρη

Λόγια του βαρκάρη

Η τρικυμία είναι κοντά,
πράγματα φέρατε πολλά,
Ρίξτε ρίξτε στο νερό,
μη χάνετε άλλο καιρό...

Μια φάλαινα μας προσπερνά,
δεν θέλω να το πω ξανά,
Ρίξτε ρίξτε στο νερό,
μη χάνετε άλλο καιρό...

Αέρας σηκώθηκε πολύς,
θέλω να μην κουνηθεί κανείς,
Ρίξτε ρίξτε στο νερό,
μη χάνετε άλλο καιρό.

Ειρήνη, χαμόγελα, αγκαλιά,
βρήκαμε εδώ ξανά.
η ζωή μας ξεκινά
μ' ελπίδα και χαρά.

Ήρθε η άνοιξη ξανά
στη δική μας την καρδιά,
δώστε όλοι μια αγκαλιά,
με αγάπη και χαρά.

Χριστόφορος Χριστοφόρου
Αντρέας Αριστοτέλους
Η βάρκα που δεν βούλιαζε

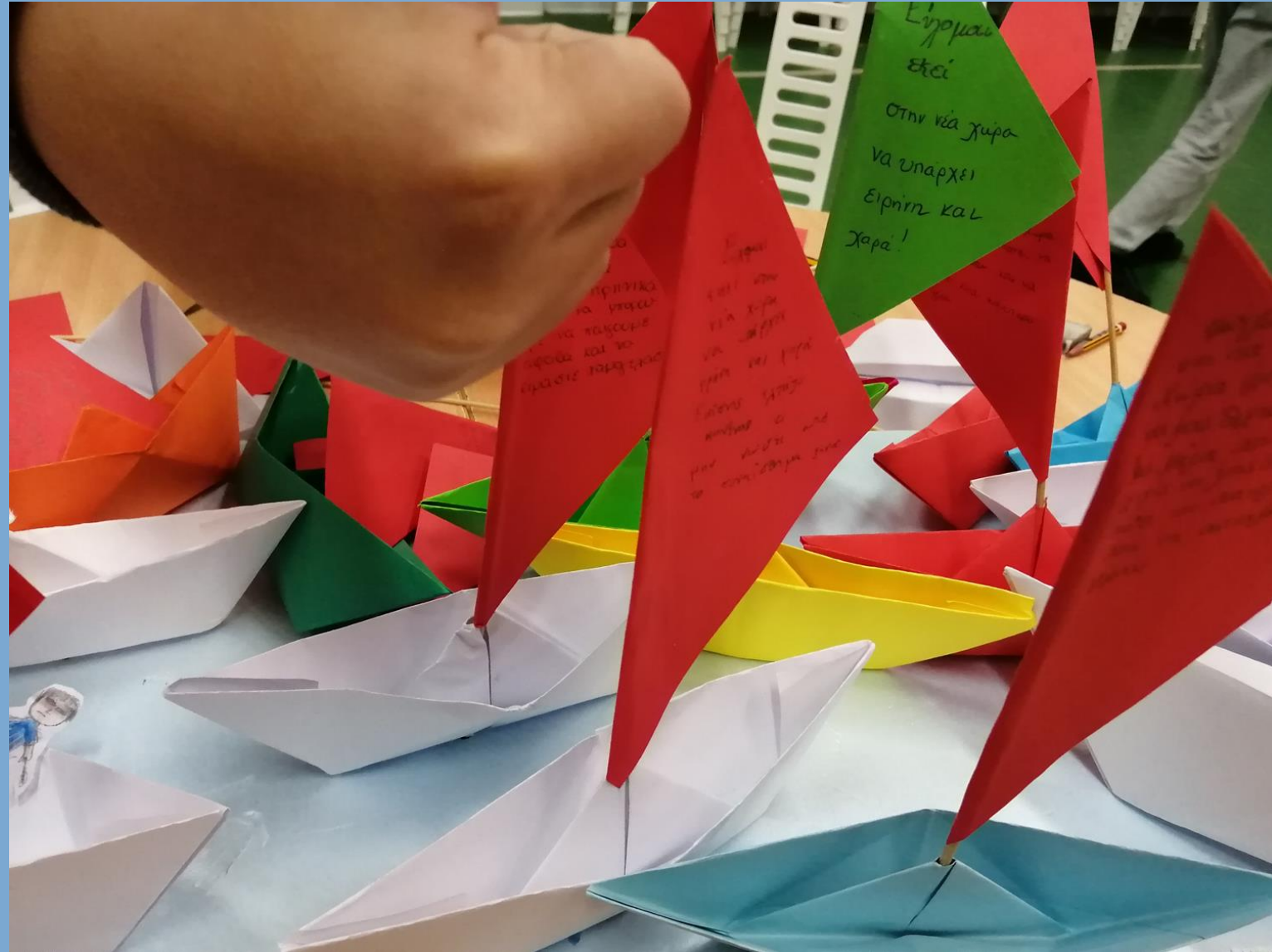
<http://ivarkapoudenvouliaze.com/TA%20LOGIA%20TOU%20BARKARI%20FINAL.mp3>

Ευχές σε βαρκούλες για τους πρόσφυγες

- Βαρκούλες από χρωματιστό χαρτόνι ή ανακυκλώσιμα υλικά.
- Πανί με ευχή και σχέδιο (προηγείται συζήτηση).
- Καρφώνεται με ένα ξυλάκι σε πολυστερίνη (θάλασσα).

Μπορεί να προηγηθεί παράδειγμα ευχής στο τετράδιο,
αναφορά στις ευχετήριες λέξεις

Ευχές για τους πρόσφυγες (2)

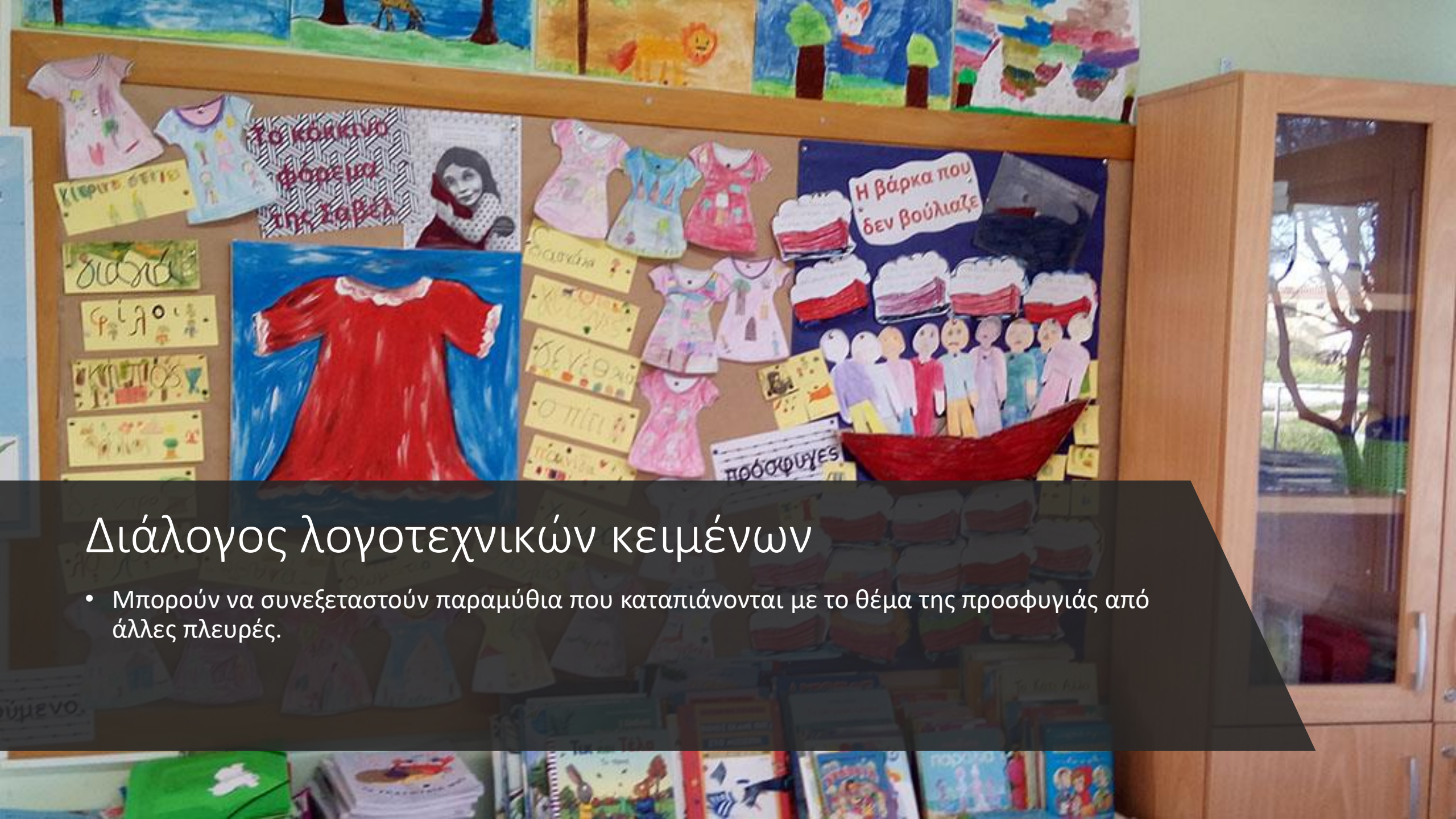
- Προφορικές ευχές για το Νηπιαγωγείο για τους πρόσφυγες που ταξιδεύουν..
- Ευχές που να δείχνουν ότι κατανοούμε τις δυσκολίες του ταξιδιού, του ξεριζωμού, της αναγκαστικής μετακίνησης λόγω του πολέμου, που έχουν να κάνουν με την φιλία, την ειρήνη και την αγάπη..

Επιτραπέζιο με την βάρκα. Φτιάξτε μικρές βαρκούλες για πιόνια, βρείτε ένα ζάρι και φύγαμε!

- 4 Δεν είχες αρκετά χρήματα για να μπεις στη βάρκα. Χάνεις τη σειρά σου.
- 13 Ήσουν πολύ ήσυχη και δεν σας άκουσε η αστυνομία της χώρας σου. Προχώρησε 6 βήματα.
- 22 Δεν φοβήθηκες ένα απότομο κύμα. Ξαναρίξε το ζάρι.
- 28 Μια φάλαινα έσπρωξε τη βάρκα. Πήγαινε πέντε βήματα πίσω.
- 33 Δεν εμπιστεύτηκες το βαρκάρη. Ξαναρίξε το ζάρι.
- 36 Ήσουν πολύ υπεύθυνη με τα αδερφάκια σου. Προχώρησε εννιά βήματα.
- 46 Ο βαρκάρης σας ζήτησε να πετάξετε ρούχα στη θάλασσα. Πήγαινε τέσσερα βήματα πίσω.
- 50 Κρατιέσαι γερά από τα ξύλα της βάρκας. Προχώρησε τρία βήματα.
- 54 Σου έπεσε το μπουκάλι με το νερό στη θάλασσα. Χάνεις τη σειρά σου.
- 60 Έδωσες θάρρος σε ένα άλλο παιδί. Προχώρησε 5 βήματα.
- 64 Ξέσπασε δυνατή τρικυμία. Πήγαινε πίσω τρία βήματα.
- 75 Μοιράζεσαι την κουβέρτα σου με τα αδερφάκια σου. Προχώρησε πέντε βήματα.
- 81 Ένα δυνατό αεράκι. Πήγαινε πίσω πέντε βήματα.
- 94 Έφθασε η σωστική λέμβος για να σας σώσει. Προχώρησε στον τερματισμό.

100	99	98	97	96	95	94	93	92	91
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
80	79	78	77	76	75	74	73	72	71
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
60	59	58	57	56	55	54	53	52	51
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
40	39	38	37	36	35	34	33	32	31
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
20	19	18	17	16	15	14	13	12	11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Διάλογος λογοτεχνικών κειμένων

- Μπορούν να συνεξεταστούν παραμύθια που καταπιάνονται με το θέμα της προσφυγιάς από άλλες πλευρές.

Φτιάχνουμε το
κορίτσι της βάρκας
ή τοποθετούμε
στην φιγούρα
στην φιγούρα
συναισθήματα

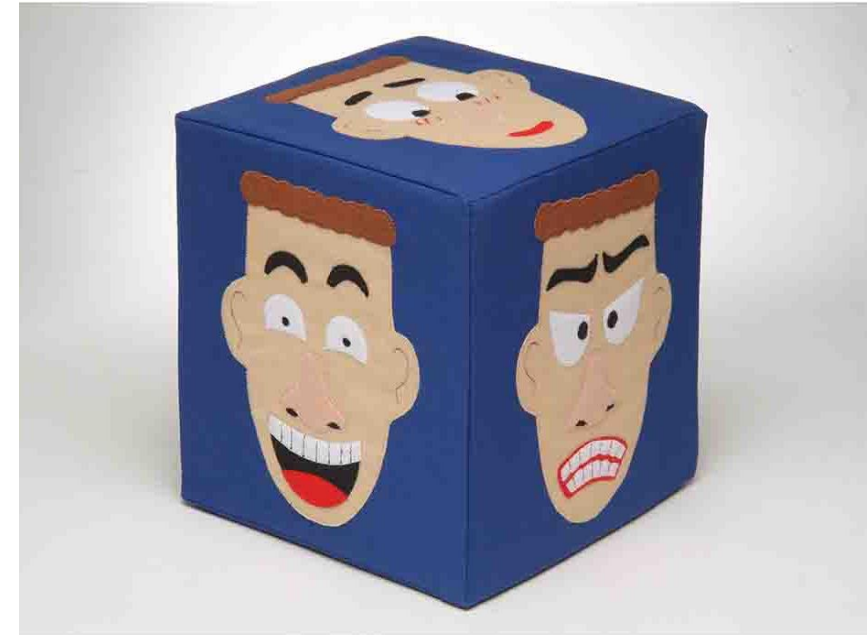
Αισθήσεις

- Σε κύβο των αισθήσεων, όπου κάθε έδρα αντιπροσωπεύει μια αίσθηση (αφή, γεύση, ακοή, όραση, όσφρηση) και η έκτη έδρα μπορεί να είναι συνδυασμός αισθήσεων.
- Είμαστε μέσα στην βάρκα.
- Ακούω...το κλάμα ενός βρέφους που κρυώνει ή τον βαρκάρη να δίνει εντολές ή τα κύματα να κτυπούν στην βάρκα.
- Μυρίζομαι... τα λιγοστά φαγητά των ταξιδιωτών.
- Αγγίζω... τα γέρικα ξύλα της βάρκας.
- Γεύομαι...την αλμύρα της θάλασσας.
- Βλέπω...την απέραντη θάλασσα.
- Συνδυασμός: βλέπω και ακούω το αδερφάκι μου που θέλει να παίξει.

Μαθηματικά μέσα από την ιστορία

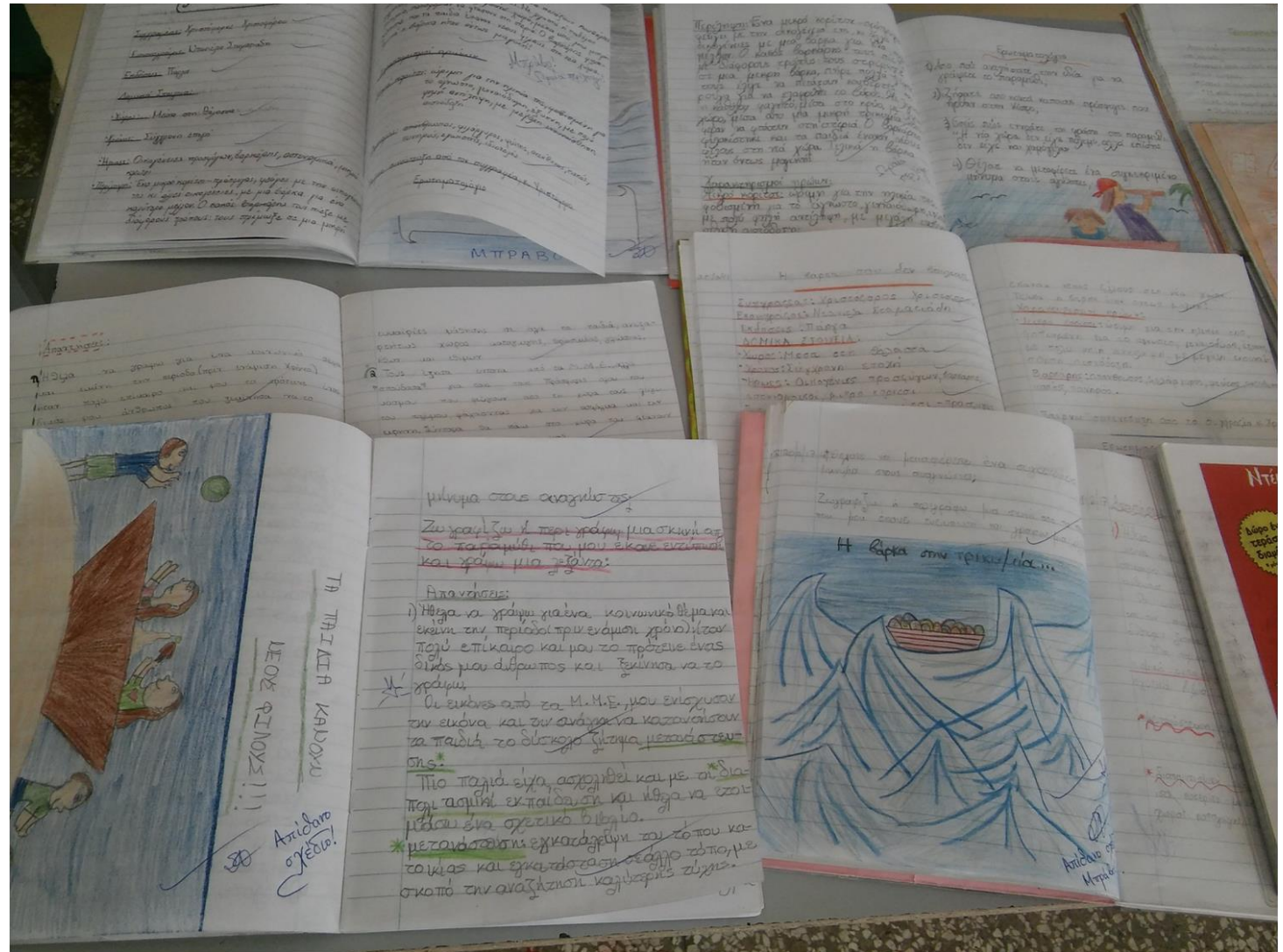
- Η Ελενίτσα με την άρπα της έφτιαξε μαθηματικό τραγούδι για τα αντικείμενα της βάρκας που έπεσαν στο νερό π.χ. «Τρία και πέντε και επτά, τόσα ρίξτε τώρα στο νερό» ή «Αν τέσσερα από αυτά πετώ και οκτώ και έντεκα, πόσα πάνε στο γιαλό;».
- Ανάπτυγμα κύβου. Μπορούν να το κόψουν και να βάλουν στην κάθε έδρα ένα συναίσθημα με ένα πρόσωπο (μπορούμε να τους δώσουμε πρόσωπα με συναισθήματα ή έτοιμο ανάπτυγμα με τα έξι κυρίαρχα συναισθήματα: χαρά, λύπη, ανησυχία, καχυποψία, ανακούφιση, ελπίδα. Αναφέρουν σε ποιο σημείο της ιστορίας βίωσαν το κάθε συναίσθημα.

Γραπτός λόγος: δουλεύουν και σχεδιάζουν στο τετράδιό τους σε ενότητα των Ελληνικών για το «Δεν ξεχνώ, αγωνίζομαι και διεκδικώ» ή στην Αγωγή Υγείας.

Ιδέες για γραπτές εργασίες:

- περιγραφή του ταξιδιού στην θάλασσα
- Περιγραφή κι επεξήγηση παιχνιδιών στην βάρκα
- γράμμα προς τον βαρκάρη
- γράμμα σε έναν πρόσφυγα

Περίληψη – συνέντευξη με έναν πρόσφυγα – συνέντευξη με συγγραφέα – χαρακτηρισμός ηρώων του βιβλίου

Περίληψη: Ένα μικρό κορίτσι – πρόσφυγας, φεύγει με την οικογένειά της, κι αργότερα οικογένειες με μια βάρκα για ένα κορίτσι μελλον. Ο κακός βαρκάρης τους πιέζει με διάφορους τρόπους: τους στερώνει σε μια μικρή βάρκα, πήρε ποζιά ζεστά, τους έλεγε να πιεζάνουν κουδέρτες και ρούχα για να ελαφρύνει το βάρος. Με χυριστό ή καυτό φαγητό, μέσα στο κρύο, με λιγότερο χώρο, μέσα από μια μικρή τρικυμία, κατάφεραν να φτάσουν στη στεριά. Ο βαρκάρης φελακίστηκε και τα παιδιά έκαναν νέους φίλους στη νέα χώρα. Τελικά η βάρκα ήταν όγανως μαγκική!

Χαρακτηρισμοί ηρώων:
Μικρό κορίτσι: ωρμη για την ηλικία της, φοβισμένη για το άγνωστο, γενναίοωρη, εξύπνη με πολύ φηγή αντίληψη, με μεγάλη ενσυναίσθηση.

Βαρκάρης: ανειδίκευτος, ανειδίκευτος, ανειδίκευτος.

Η 30.

Ερωτηματολόγιο

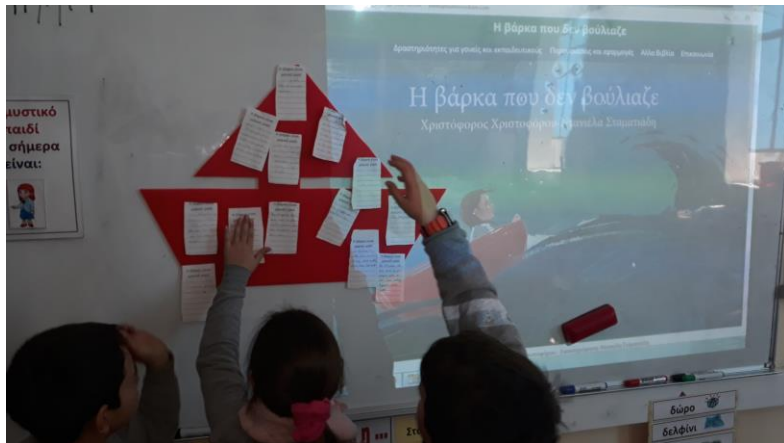
- 1) Από πού αντλήσατε την ιδέα για να γράψετε το παραμύδι;
- 2) Ζήσατε από κοντά κάποιους πρόσφυγες ή ήταν στην Κίπρο;
- 3) Βοείς πώς εντάξατε τη φράση στο παραμύδι «Η νέα χώρα δεν είχε πολεμο, αλλά επία δεν είχε και χαμόγελα»;
- 4) Θέλατε να μεταφέρετε ένα συγκεκριμένο μήνυμα στους αγνώστους;

Αιτιολογικές προτάσεις που συνεχίζουν την φράση «Η βάρκα είναι μαγική...» με χρήση διαφορετικών συνδέσμων

- Η βάρκα είναι μαγική, γιατί οι ταξιδιώτες έφτασαν με ασφάλεια στη νέα χώρα.
- Η βάρκα είναι μαγική, αφού γνώρισαν νέους φίλους και έκαναν μια νέα αρχή στην άλλη χώρα.
- Η βάρκα είναι μαγική, καθώς ο βαρκάρης οδηγήθηκε στην δικαιοσύνη.
- Η βάρκα είναι μαγική, επειδή δεν βυθίστηκε παρά την τρικυμία.
- Η βάρκα είναι μαγική, διότι είχαν μια ευκαιρία να ζήσουν σε ειρήνη.

Οι βαλίτσες του πρόσφυγα στην Φανερωμένη

- Παίρνουμε ένα μικρό βαλιτσάκι και το διακοσμούμε ανάλογα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες της Χαράς, έβαλαν στην βαλίτσα τους αναμνήσεις, όνειρα, αγαπημένα αντικείμενα, λίγη από την ζωή τους για να πάνε στη νέα χώρα.
- Μπορούν να γράψουν και αντιπολεμικά μηνύματα ή να περιγράψουν το ταξίδι με τις βάρκες..

Εικαστικές δραστηριότητες

- Σχεδιάζουν το «...βουβό στρίμωγμα σε μια κόκκινη ψαρόβαρκα».
- Η βραβευμένη εικονογράφος δεν άφησε τίποτα τυχαίο.
- Μπορούν να μελετήσουν τη λογική της εικονογράφου (μοτίβο, χρώματα, φωτεινότητα κ.λπ.).

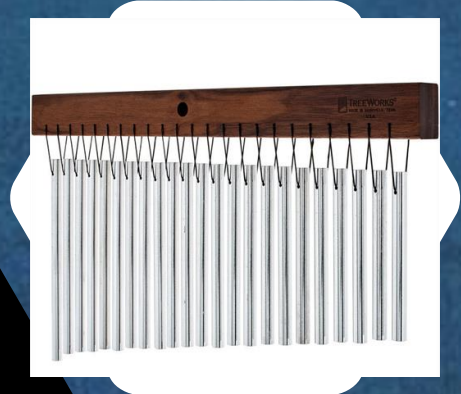
Παιχνίδια στην βάρκα

- Τραγούδι με άρπα, μαράκες και ξυλάκια που αλλάζουν χέρια. Λένε ένα τραγούδι καθιστοί σε κύκλο και ανταλλάζουν με τον προηγούμενο και τον επόμενο ένα ξυλάκι.

Αναπαράσταση τρικυμίας

- Με ήχους των χειλιών, με δάκτυλα και με κρουστά μουσικά όργανα, κάνουν ομάδες για να αναπαραστήσουν την τρικυμία.

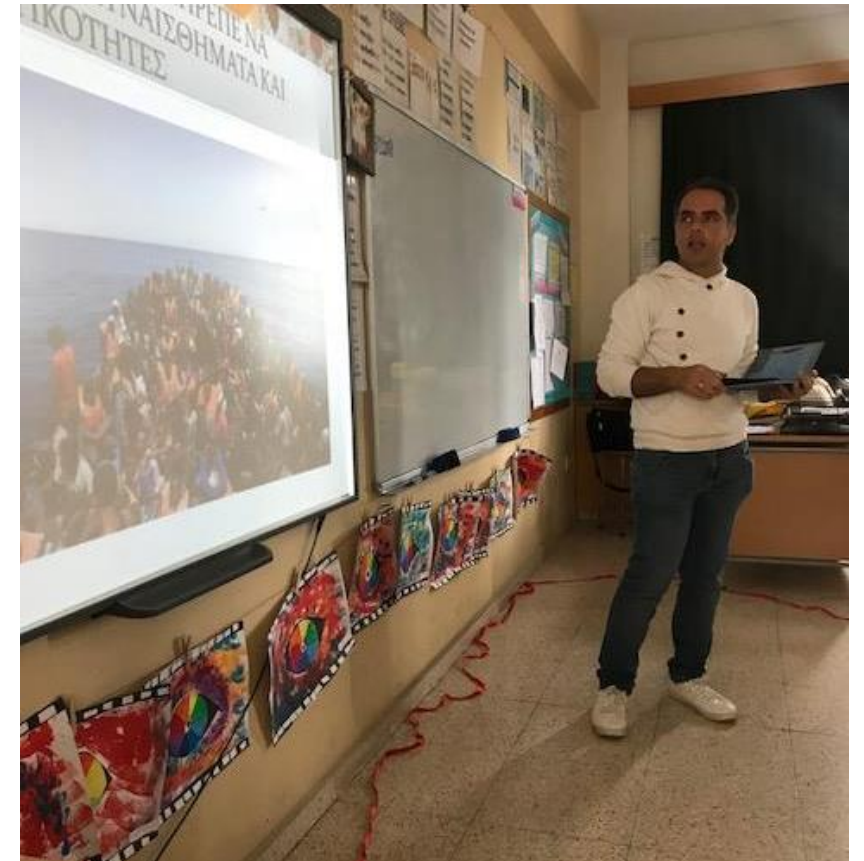
Προσθήκη διαλόγων σε ομάδες

- Χωρίζονται σε ομάδες κι έχουν ένα απόσπασμα του παραμυθιού. Επίσης, έχουν άδειους διαλόγους να συμπληρώσουν για την σκηνή. Π.χ. η σκηνή στην βάρκα όπου συζητούν για τη νέα χώρα που θα πάνε, αν θα καταφέρουν να βρουν καταφύγιο, ένα σπίτι, μια δουλειά, ίσως μερικούς φίλους με τον καιρό, αν θα επιστρέψουν όταν αλλάξει η χώρα τους.

Οι ιδέες είναι πολλές τα τελευταία 5 χρόνια που υπάρχει το παραμύθι

- Θα χαρώ να φιλοξενήσω στην σελίδα μου ivarkaroudenvouliaze.com και δικές σας εφαρμογές στο σχολείο σας ή να συνεργαστούμε εκτός ωρών σχολείου για να σχεδιάσουμε τις δικές σας δράσεις.
- Μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μου στο christoforouchristoforosfb@gmail.com
- Παρακαλούμε να αξιολογήσετε τη σημερινή μας τηλεσυνάντηση στο <https://forms.gle/WXVBrH6DbfrPdXDP9>
- Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Όλες οι φωτογραφίες και υλικό που έχει χρησιμοποιηθεί για την παρουσίαση βρίσκονται αναρτημένα στην ιστοσελίδα [Η βάρκα που δεν βούλιαζε \(ivarkaroudenvouliaze.com\)](http://ivarkaroudenvouliaze.com)